

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

Wydział Prawa i Administracji

Umowy cywilnoprawne jako podstawa zatrudnienia w szkole wyższej

12.12.2022

*Akademickie prawo zatrudnienia
Toruń, 5-7 grudnia 2022*

Spis treści

- przedstawienie możliwych umów, jakie mogą być zawierane w szkołach wyższych, uregulowanych w Kodeksie cywilnym
- cechy charakterystyczne umów o świadczenie usług
 - umowa zlecenia (art. 734 i n. k.c.)
 - umowa podobna do zlecenia (art. 750 k.c.)
 - umowa o dzieło (art. 627 k.c.)
- przedmiot świadczenia umów o świadczenie usług
- przykłady „zlecenia” i „dzieła” istotne dla szkół wyższych oraz ich klasyfikacja w orzecznictwie sądów powszechnych i sądów pracy
 - analiza przypadków wątpliwych i „granicznych”
- zagadnienie praw autorskich a klasyfikacja umowy jako umowy o dzieło

Umowy cywilnoprawne jako podstawa zatrudnienia

- Istotny jest przedmiot/rodzaj czynności
- Oraz cel zawarcia umowy
- Inne? (np. przepisy poza k.c.? Granty? Możliwość objęcia kosztami uzyskania przychodu w przypadku tzw. dzieł autorskich)

Rodzaje umów cywilnoprawnych **O ŚWIADCZENIE USŁUG** uregulowanych w Kodeksie cywilnym

§ 1. Przez **umowę zlecenia** przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie.

§ 2. W braku odmiennej umowy zlecenie obejmuje umocowanie do wykonania czynności w imieniu dającego zlecenie. Przepis ten nie uchybia przepisom o formie pełnomocnictwa [art. 734 k.c.].

Do **umów o świadczenie usług**, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu [art. 750 k.c.]

Przez **umowę o dzieło** przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia [art. 627 k.c.]

Umowa zlecenia: dokonanie czynności prawnej (domniemanie odpłatności); zasadą jest osobiste działanie zleceniobiorcy, zgodnie z wytycznymi co do wykonania zlecenia (w razie ich braku – zgodnie z przedmiotem zobowiązania, z należytą starannością). Świadczeniem jest *dążenie do osiągnięcia określonego celu*

Umowa podobna do zlecenia: dokonanie czynności faktycznej, z należytą starannością. Świadczeniem jest *dążenie do osiągnięcia określonego celu*.

Umowa o dzieło: wykonanie oznaczonego dzieła [celem jest osiągnięcie konkretnego rezultatu za wynagrodzeniem; działanie z należytą starannością]; rezultat musi być obiektywnie osiągalny, może mieć charakter materialny lub niematerialny; musi być sprawdzalny pod kątem wad fizycznych itp. Dłużnik odpowiada za nieosiągnięcie rezultatu (art. 471 k.c.).

⁵
*** możliwe są umowy mieszane

- Świadczenie

- Rezultat obiektywnie osiągalny (dzieło) lub czynność faktyczna lub prawna (usługa), a nie jej rezultat jako taki (chodzi zatem o dążenie do osiągnięcia pewnego celu, który jednak nie jest *in concreto* pewny i trudno z góry określić jego wszystkie parametry

*** w praktyce często mówi się o „umowach rezultatu” i „umowach starannego działania”

→ Jednak każda umowa powinna być wykonywana starannie

→ A w każdej umowie chodzi o jakiś uzgodniony cel

→ Różnią się one jednak odpowiedzialnością za nieosiągnięcie tego rezultatu

- Oraz kryteria pomocnicze

- Skorelowany ze świadczeniem zakres odpowiedzialności dłużnika
- Rozkład ryzyka związanego z zawarciem umowy (zw. z nakładami niezbędnymi do wykonania umowy)
- Obustronna lub jednostronna nietrwałość zobowiązania

- **„umowy rezultatu” i „umowy starannego działania”**

- Różnią się odpowiedzialnością za nieosiągnięcie tego rezultatu
- Umowa o dzieło: nieosiągnięcie rezultatu stanowi niewykonanie zobowiązania
 - + rękojmia za wady; wydanie dzieła, odbiór dzieła (musi być skonkretyzowane), nie musi to jednak nastąpić w formie materialnej/dosłownie. Przykład: dziełem może być zorganizowanie uroczystości
- Zlecenie i umowa podobna: zobowiązanie dłużnika obejmuje dążenie do osiągnięcia rezultatu, a nie sam cel jako taki. Czyli: można mówić o wykonaniu umowy nawet, gdy cel nie został osiągnięty. Przykład: umowa o pośrednictwo

- **Rozkład ryzyka związanego z zawarciem umowy – znaczenie nakładów**

- Umowa o dzieło: wykonawca oprócz nakładu pracy, musi z reguły ponieść nakłady w celu stworzenia dzieła, choć nie jest to zasada generalna
- Umowa zlecenia i podobna: z reguły wykonawca ponosi nakład w postaci własnej pracy, z reguły wymagającej szczególnych kwalifikacji, umiejętności, doświadczenia. Gdy są konieczne wydatki, może żądać zaliczki (art. 743 k.c.)

- **obu/jednostronna nietrwałość zobowiązania**

- Zlecenie: wypowiedzenie w każdym czasie (art. 746 k.c.)
- Dzieło: odstąpienie przez zamawiającego (art. 644 k.c.)

- **Częstotliwość świadczenia wykonawcy**
 - są przecież umowy o dzieło o char. częstotliwym... (np. odnośnie do pracy tłumacza, korektora, redaktora, pracownika wydawnictwa)
- **Powtarzalność czy unikatowość świadczenia**
- **Obowiązek zachowania należytej staranności**

→ **Możliwe jest przecież zawieranie umów mieszanych**

→ Metoda absorpcji

→ Metoda kombinacji

→ Istotne choćby ze względów podatkowych czy zasad ubezpieczeń społecznych

*** wykładnia przepisów musi być tożsama na gruncie prawa cywilnego oraz np. pr.podatk.czy pr.zabezp. społ.

→ ALE: zasada powszechności ubezpieczenia społecznego...

Przykłady „zlecenia” i „dzieła” istotne dla szkół wyższych oraz ich klasyfikacja w orzecznictwie sądów powszechnych i sądów pracy.

Analiza przypadków wątpliwych i „granicznych”

W praktyce często wątpliwości wywołuje, jakie umowy zawierać zwłaszcza w odniesieniu do:

- prowadzenia wykładów, ćwiczeń, konwersatoriów, praktyk
- dokonywania tłumaczeń
- Korekt redakcyjnych
- Recenzji
- Prowadzenia zajęć z języka obcego
- Przeprowadzenia egzaminów
- Redakcji technicznej tekstów
- Prac kreślarskich i komputerowych w procesie wydawniczym

1. Prowadzenie wykładów, ćwiczeń, konwersatoriów, praktyk pedagogicznych

→ Umowa o dzieło

→ Dlaczego? Przedmiot świadczenia: przedstawienie odpowiedniej wiedzy, faktów naukowych, danych, interpretacji wyników itp.

→ „Dziełem” nie jest np. zdanie egzaminu przez studentów, ale przekazanie im wiedzy zgodnie z programem/sylabusem

→ Sprawdzalność osiągnięcia rezultatu przez wykonawcę nie zależy od osiągnięcia przez słuchaczy określonych wyników egzaminów/zaliczeń, ale na realizacji programu zajęć

→ Problem powtarzalności (np. ten sam materiał w kilku grupach) – pojawia się w kontrolach

→ Problem praktyk, konwersatoriów, ćwiczeń – często umowa powinna mieć charakter mieszany (dzieło + czynności faktyczne)

2. Tłumaczenia

→ Umowa o dzieło

→ Rezultat może być „utworem” ale nie musi

3. Recenzje

→ Umowa o dzieło

→ Rezultat może być „utworem” ale nie musi

4. Korekty redakcyjne, prace kreślarskie i komputerowe w procesie wydawniczym, redakcja techniczna tekstu

→ Umowa o dzieło

→ Dziełem jest np. „obróbka komputerowa”, korekta językowa, stylistyczna itp., digitalizacja materiałów, „łamanie” tekstu do druku

5. Lektoraty z jęz. obcych

→ zob. pkt 1

→ Możliwa umowa mieszana

6. Przeprowadzenie egzaminów itp.

→ Umowa o dzieło

Inne¹² (np. prace porządkowe, prace remontowe) – która z umów jest właściwa?

Niektóre uczelnie przyjmują wytyczne dotyczące zawierania umów cyw.-pr. z ich pracownikami lub osobami trzecimi

Uwaga: nierzadko pod pojęciem „zlecenia” rozumie się zlecenie *sensu largo*, a więc obejmujące umowy o wykonanie czynności prawnych (zlecenie *sensu stricto*, uregulowane w Kodeksie cywilnym), jak i umowy o wykonanie czynności faktycznych (umowa podobna do zlecenia – art. 750 k.c.)

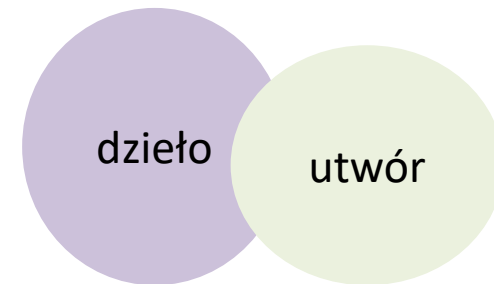
→ Istotne jest, CO ma być przedmiotem usługi (w rozumieniu potocznym)

→ **Konieczne jest posługiwanie się szczegółowym opisem przedmiotu umowy** (istotne zwłaszcza dla zakwalifikowania danej umowy jako umowy o dzieło)

Zagadnienie praw autorskich a klasyfikacja umowy jako umowy o dzieło

→ Czy aby móc zaklasyfikować daną umowę jako „umowę o dzieło” konieczne jest stworzenie „utworu” i przeniesienie praw do niego (bądź udzielenie licencji) na zamawiającego?

→ „dzieło” a „utwór”/inne dobro intelektualne

→ Z umową o dzieło mamy do czynienia niezależnie od tego, czy „dzieło” jest jednocześnie objęte ochroną prawną-autorską

→ „autorski” charakter umowy o dzieło mogą mieć np. umowy o wygłoszenie wykładów (przynajmniej niektórych), połączone z przygotowaniem twórczych materiałów, recenzje, tłumaczenia itp.

Zob. np. wyrok SN z 21.02.2019 r., II UK 589/17

przedmiot umowy: korekta lub redakcja tekstu, polegająca na poprawianiu błędów interpunkcyjnych, ortograficznych, stylistycznych i merytorycznych; ostateczną wersję tekstu akceptuje jego autor (zgodnie z prawem autorskim w ramach tzw. nadzoru autorskiego)

*** problem powtarzalności, częstotliwości czynności faktycznych, ich prostoty, braku indywidualnego charakteru

*** czy rezultat musi być jednorazowy i niepowtarzalny?

*** czy znaczenie mają określone cechy wykonawcy, jego kompetencje, umiejętności?

*** jak rozumieć pojęcie „oznaczonego dzieła” (art. 627 k.c.): tak, jak to przyjmuje się w Kodeksie cywilnym. Brak jest szczególnej definicji tej i innych umów o świadczenie usług w prawie zabezpieczenia społecznego.

Rozstrzygnięcie: nie jest to umowa o dzieło

podsumowanie

- ⦿ Na co warto zwrócić uwagę wybierając dany typ/wzór umowy ?
- ⦿ pytania/uwagi?

Dziękuję za uwagę 😊

walachowska@umk.pl